

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, kedd, november 8

Fizenyegyedik évfolyam.

HABARÉKI FELOLVASÁS.

(T.) Ha török demonstráció nincs, van Zichy-affaire; ha Zichy-affaire nincs? hát van kaszinói ablak beverése és utcai zendülés; ha utcai zendülés nincs? hát van Leudl és Göczel világesemény; ha meg az sincs, hát van tót kivándorlás Amerikába, szóval mindig kell lenni oly valami eget és földet rázó itéletnapnak, midőn: „a kösziklák repednek, nap és hold sötétednek!” ...

Hogy a nagy közönségben mindig van elem, mely a legcsekélyebb tárgyon is kapva kap, csak legyen belőle egy kis piquanteria, mely a mindennapi egyhanguságot megélel. Az nagyon természetesen. Budapestnek csak egy kirakat előtt álljon meg valaki, tíz perc alatt már nem lehet a kirakathoz férni, s tegye meg a saját, hogy csináljon kis dogból nagyot, azaz kezdje el a megbotránkoztatást olyasvalami csekélyeséggel, ami különben szót sem érdemelne, hát az első kávéházi olvasó már egyszerre meg van hatva és tíz perc alatt körül van véve, husz perc alatt az egész kávéház indignálódik és 24 óra alatt az egész város. Ezzel a kő bele van dobva a vízbe és gyűrűdik kifelé a vidékre. Ilyenkor minden szájhűs lármáz, az okos ember pedig hallgat és bevárja az időt, mikor majd szólania lehet, és meg lehet mutatni a közönségnek azt a kulisszát, megett készült tűzokádó hegyet papírból, mely előidézte a rémületet és földindulást.

Nem mondhatnók különben, hogy ezzel az Amerikába való kivándorlással már is eget verne a puszkapor, csak azt kezdjük észrevenni, hogy szélbal és habarék bizgatni kezdik, s hogy egyik habaréki böles, Bujanovits ur, ki azt mondja, hogy látott sárosi tótot, — már felolvasást is tartott Budapesten a kivándorlásról.

Kár pedig a dolgot bolygatni, csak a kormány népszerűségének akarnak vele ártani, azt látjuk, — mert hiszen összes működésükben az a fő cél, — pedig, a minthogy a hadsereg ellen szított gyűlölettel s a katonáskodástól való elidegenítéssel senkinek másnak, mint magának a hazának ártottak és ártanak, egyéb célt ezzel a kivándorlási dobveréssel sem érnek el, mert annyi esze már mindenkinek van, hogy belássa: miszerint ha az áll, hogy a kivándorlásnak a mai kormányzás az oka? — akkor a kivándorlásnak tulajdonképen csak most kellene kezdődnie, holott az Amerikába vándorolt szerencsekeresők száma alkotta meg az új világ-

részt; de hát az is igaz, hogy többnyire csak a civilizált országokból, mert a hogy tűzföldi és patagoniai nem jön Európába hacsak nem hozzák, az európai barbárabb nemzetek fiait sem igen lehet Amerikában feltalálni, s azon vállalkozási szellem, mely tótjainknál mutatkozni kezd, a civilizációnak egyik jele. Nem jó és nem öröndetes egy oly államra nézve, mely maga is igényli a munkás kezét, de az embernek szabad államban szabad rendelkezési joga lévén ön maga felett: — nem lehet róla tenni. ...

Hogy azonban a kivándorlás a kormányzással a legcsekélyebb összeköttetésben állna? ilyesmit állítani rut jelensége a pártbetegségnek. Csak tíz ember menjen ki egy vidékről és kezdjen haza felé pénzt küldözgetni, nemcsak, de eldicsékedni a jó helyzettel? Sőt jönnek haza személyesen és hoznak pénzt? — Kell e oda kormány-befolyás? A nyervág mint a láng úgy terjed szét, a tapasztaltak után és hallomás után az irtózat a távol-ságtól elmúlik, s ha Tisza Kálmán minden adójukat elengedi és minden vagyonát szétosztja köztük, ki be egyszerű a „meheknék” beleit, még ha megköti is kiszűkik. Vagyosok gazdag emberek persze hogy nem igen mennek, de még olyan is találkozik, — de hogy minden ember vagyoson legyen? remélem, hogy ilyesmit csak nem kívánhatunk egy kormánytól sem.

Minek tehát az a beszéd: hogy a nyomasztó kormányrendszer üzi ki az embereket. Milyen kormányrendszert csináljunk? mert hiszen Franciaországból meg Svájcából, a hol köztársasági kormány van, még több megye ki. Igaz, hogy itt több is az ember, de ha Magyarországból azért mennének ki, mert itt nem találnak dolgot, hát akkor nem kellene Stiriából és Olaszországból pótolnunk a munkás kézt, soha nem birunk annyi magyarországi munkásra szert tenni, hogy idegen munkás kézre ne szorulnánk, hogy tehát a sárosi tót ne kapna munkát, — mese beszéd.

Hanem a sárosi tótnak az ilyen munka már nem elég, onnan kivándorolt egy-néhány ember és az két dollár napszám-ról beszél, a mit Tisza Kálmán persze, hogy nem tud nekik megadni, meg se senki. Az ilyen hír viszi ki őket csapatostól, de nem a kormányrendszer.

Es mire való volt már most az a felolvasás? Hazájának akart használni vele, hogy még jobban elszédítse az embereket? Vagy a kormányának akarta tudomására hozni? Azt meglehetne volna

kövét és taplóit szedett elő ki csiholt, s udvariasan felajánlta az örnagynak.

— Igen szíves — felelte ez — engedje meg, hogy bemutassam magam: Karpov Someritsch Pál örnagy a K.... ezredben.

E szavaknál jót nevetett magában az örnagy, mert arra gondolt t. i., hogyan fog társa majd ez affaireből kibujni, mikor akkora zavarba hozta ő kelmet! De az ismeretlen legkevésbé sem volt meglepetve nem habozott percig sem, lekötélvező mosollyal kis fekete író-táblát vont elő, s krétával gyorsan rá irt néhány szót, s átnyújtá az örnagynak: „Igen örülök ösmertiségének. Paltsinsky Joachim, földbirtokos.”

— Megbocsásson Paltsinsky ur, hiányzik talán beszélő tehetsége?

Paltsinsky tagadólág intett fejével. — Miért nem beszél hát? kétségkívül fogadása?

Paltsinsky elővette író-tábláját, kitörtte az előbb irt szavakat s újra irt: Olyas valami. Titok, a mely azonban nem érdekes.

Az örnagy átvitte a társalgást a feleséges kilitásra és Paltsinsky író-táblájával derekasan helyt állott, s még sietve néhány vers sort is vetett a táblára.

— Lomonosoff! — kiáltott az örnagy, — Szereti ön, a mi költőinket? Lengyelnek tartottam önt.

Az író-tábla így válaszolt: gácsországi orosz vagyok, de minden nemzet költőit szeretem.

dob nélkül is. Különben e felolvasás jellemzésére tökéletesen elég volt az, hogy Somsich Pál a habaréki legújabb főnök forró köszönetet mondott érte; abból kiolvashatja mindenki, hogy az óra hányat ütött? Különben az az egész „gazdakör”, hol a felolvasás volt, habarék párti intézmény.

Pedig az ilyen felolvasás inkább valami vándorlatozó ügynökhöz illett volna, ki a kivándorlásnak csak fényoldalait festi, amde árnyoldalairól nem emlékszik meg, a mi persze csökkenthetné a kivándorlási kedvet, s egy demonstrálásra, vagy mire való anyaggal kevesebb lenne a kormány ellen, hát inkább hadd menjenek csak demonstrálni lehessen. De hogy vajjon azok, kiket az ilyen felolvasás még jobban kicsábít, ha aztán a kivándorlással felülnek, szerencsétlenekké lesznek, mondanak-e majd oly forró közönetet felolvasónak, mint a milyet Somsich Pál, a habaréki főnöke mondott?

Van Magyarországnak elég ember, ki nem csak Sárosban volt, hanem Amerikában is, azokat kell megkérdezni, hogy mit beszélnek arról a nagy gazdaságról meg nagy keresetről?

Valóban szükséges, sőt hazafias vonás és kötelesség lenne, ha többen azok közül, kik Amerikában tartózkodtak, s az amerikai viszonyokat ismerik, nem párt szempontból, hanem országos szempontból oly felolvasásokat tartanának, melyek a másik, vagy is a kellemetlen oldalról is tájékoznák az illető kivándorolni akarókat. Ha Bujanovics ur megeselekedte azt a felolvasást, mely Amerikába vezérli az embereket a nélkül, hogy felolvasó Amerikáról valamit tudna, hát e veszélyes eszköz, hogy úgy mondjam, „mérge” elszűzölésére az ellen mérget is vegyük elő!

Aki hirdetett bosniai és hercegovinai védő törvény foglalkoztatja majdnem kizárólag a napisajtót. A legtöbb hang kiemeli, hogy a kérdés internacionális oldala aligha fog nehezebbé okozni, mert a helyzet ezen rendszabályzat keresztül vitelére kedvez. — Együtt a költségvetést is, komolyan hangsúlyozzák a megemlékezők az új nehéz orkestről melyet a bosniai védő törvény okoz a monarchia mindkét felének melyeknek képviselői a bevégzett ténnyel állítottak szembe. Külömben meg eshetik, hogy a kérdés a delegatiónak haladék nélküli tárgyalás alá kerül s a közös minisztériumtól bővebb felvilágosítást kérnek. A magyar delegáció badgyi bizottsága is foglalkozik e kérdéssel, s a bosniai hadsapatok

Midőn útnak indultak egy kevéssé megnehezült a társalgás. Paltsinskynek mindig meg kellett állnia, hogy feleleteit felírja tábláskájára. Ezért inkább hagyta beszélni az örnagyot, ki a Kaukaszról elmélkedett, s mint mindenki olyan, ki sokat beszélni szeret, észre sem vette, hogy kísérője hallgat, ellenkezőleg azon meggyőződésre jött, hogy az a legkellemesebb társalgó a világon. Mikor elváltak az örnagy meghívta új ösmertését, hogy jelenjen meg alant a fürdőben. — Mindenki örülni fogna rajta — végzé meghívását, — sokat beszélnek önről s különösen a hölgyek égne a kíváncsiságtól, hogy önt megismerjék.

Az író-tábla ezt felelte: — Ön igen szíves! de én rossz társalgó vagyok.

E magában véve igen ártatlan kaland után az örnagy lett a nap hőse Juróvában. Referációját számtalanszor ismételnie kellett, s a nők oly kitüntetésekkel halmozták el, hogy méltán felkeltette a többi férfiak irigységét.

Az örnagy bátrai legfőképpen a fürdőorvost nem hagyta nyugodni. Két, hat láb magas s ölmobottal felfegyverzett fürdőszolga kíséretében Paltsinskyhez ment, ki őt habár némi csodálkozással, de azért mégis udvariasan fogadta.

— Megbocsásson uram — kezdé az orvos — hogy alkalmatlankodom, de önnek sajátságos életmódja, s hallgatása kényszerít, hogy önt közelebről megvizsgáljam, hogy megbizonyosodjam, vajjon nincsen-e örüllő dolgunk, s nem fejegeti-e a vendégeket valami veszély.

költségvetésének tárgyalásánál szándékozik e tárgyat szőnyegre hozni.

A debreczeni zsinat.

nov. 5-én

A zsinat mai ülésén a vita továbbolytattatván, abban résztvettek: Dobos J., ki nem szereti a gondnokok kifejezést a tanítókat presbyterekké tenné, Hegedűs L. ki a tanítókat szintén bevételni kívánja a presbyteriumba, Révész ki a patronusokat is a pesbyteriumba valóknak véli, továbbá Pályi L., Miklovic B., Vay b., Pápay. dr. Jeney, Szász D. s többen. A vita befejeztetvén a különféle módosítványokból egy oly szövegezés jött létre, mely mindenki által helyesléssel fogadtatott. E szerint a tanítókat a presbyteriumnak hivatalból tagjai oly számban, mint a mennyien a lelkészek abban képviselve vannak.

Következett a presbyterek számáról szóló 20. §, mely következők szól: „A presbyterek száma a lelkészen és gondnokon kívül a népességhez képest következők: 50—200 lélekkel bíró 4—8; 200—500-ig 6—12; 500—1000-ig 8—16; 1000—1500-ig 10—20; 1500—2000-ig 12—24; 2000—3000-ig 14—28. Ezen felül minden 1000 lélek után 2 tegfeljebb 4 számíttatik.” Csonka J. a maximumot fogadja el. Mezey minden 250 után akar 1 presbytert. Miklovic B. a nagy egyházakban a számot kevesíteni kívánja.

Lónyai gr. módosítványt nyújt be, de e §-al a 23. §-t, mely az időtartamról szól, együtt tárgyalatni kívánja. Molnár B. a presbiteriséget élethossziglanak óhajítja, s ily szellemen módosítványt nyújt be. Horthy Lónyai indítványát párolyja, László t. pártoló felszólalása után csak nem egyhangulag elfogadtatott Lónyai indítványa, mely szerint a presbiterek 12. évre választanak s minden 3 dik évben egy negyed része kilép.

A 21. §, mely így szól: „Presbiteriségre az egyház közséje, minden oly tagja választható, ki életének 24 évét betöltötte, saját neve a latt egyházi és iskolai adót fizet, tisztoséges életet él stb.” többek felszólalása után elfogadtatott.

A 22. §-nál felszólal Decey L., ki e §-t kihagyatni kívánja. Felszólalt még a §, mellet Papp G. Horthy L. ellene pedig Hegedűs László és Körmeny S., ki a szakaszt részben és Békly S., ki egészen törölni kéri. Lónyai gróf ki a gyakorlati életből veti példákat hoz fel, a szakaszt szintén kihagyatni kéri. Dobos, mint a szakaszok esküdt elcséje, e §-t ugyan csak kihagyatni kívánja. Végül a §. kihagyása mondott ki. Ezzel az ülés véget ért.

BELFÖLD.

A Kemény Zsigmond társaság ülése.

M. Várárhely, 1881-ik évi nov. 6.

Ma tartotta a Kemény Zsigmond társ. a nagygyűlés előtt utolsó ülését. A társasági tagok

Paltsinsky mosolygott; székekkel kínálta meg az orvost, s elővette újra író-tábláját. A társalgásnak az lett eredménye, hogy az orvos megnyugodva ugyan, de kielégítetlen kíváncsisággal távozott az erdei lakból. Ezután a rendőrbiztos küldött megidézést az ismeretlennek.

Paltsinsky azonban nem jelent meg a felsőbbség színe előtt, hanem írásban válaszolt. — Ugy vélem — írta — hogy ön arra van rendelve, hogy a gyógyvendégeknek bizonyos tekintetben szolgálatára álljon s nem azért, hogy őket háborgassa.

Okaim vannak reá, hogy a fürdőt ne látogassam meg, különben igazolhatom magam, hogy jó és rendszerető állampolgár vagyok. Ha ön bővebb felvilágosítást kívánna, ugy folyamodom majd kerületem parancsnokságához, mely önnek megadandja a felvilágosítást; bürokratikusként énnekem ellen igénybe fogom venni a lembergi helytartóság védelmét. Végül megjegyzem, hogy igenis ösmerek a büntető törvénykönyv paragrafusai közt olyanokat, melyek bizonyos esetekben megbüntetik a beszédet, de nem ösmerek olyakat, melyek megbüntetik a hallgatást. En tehát ugyszólva példányképe vagyok az állampolgároknak. Mert az mindenestre ideálja lehetne az államoknak, melyben a polgárok mindenre csak hallgatással válaszolnak. Ennyire még Bismark sem vitte. Kész szolgálja Paltsinsky.

(Folyt. köv.)

Hirdetési díjak.

Egy négyesűző oszontiméternyi tér ár 2 kr. Bélyegdí minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 38. Haasensteint et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rnd. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasensteint et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fételi irodája Budapest Szerviztár 3. sz.

Eljuttatási csúkkok

garmond sora után 25 krajczár fizetendő.

nagy számmal gyűltek egybe, hogy az előbki és titkári jelentéseket meghallgassák. Az ülésbe meghívott elnök megnyitja következő vala:

Tisztelt Társaság!

Öt éve lesz annak, hogy önök közül egy küldöttség megkeresett, fogadnám el az alakulandó szép irodalmi társaság elnökségét. Midőn én hivatkoztam muttam, mely más téren folyt le; számos elfoglaltságra, mely újabb munkakörökre valóban kevés időt enged; a nehéz viszonyokra, melyeket számításom kívül senki sem hagyhat; a helyi társadalomra, mely talán nincs még odáig érve, hogy egy magasabb és szélesebb körű irodalmi társulás eszméjét felfogva, szerszós és magáévá tenni kívánja, önök legfáradhatatlanabb munkásságokat, lelkesedéseket, bátorságokat sőt többet; biztos hitüket vették a meglepő tulsó serpenyőjébe.

Sértés nélkül legyen mondva nem osztottam reményöket, mert a legszebb reményt is megszóktam ifjú koromtól fogva kellő önértékre lezállítani, hanem engedtem ama kötelességnek meggyőződésnek, mely egy ily irányú társaság megindítását végre valahára a székely földön is kívánatosnak mondta.

En tisztába voltam ugy az eszközök mint a közönséggel.

Es csalódtam e? Épen nem.

A nemes fa nem nő gyorsan s a gyümölcs megérésére szükséges időt sem sicceteti, sem nélkülözni nem lehet, nem félek azért soha, ha az a kis világ, mely kis embereivel szokszor kárörvendő mosolyával azt kérdezné: Nos hát az 1881-ik évben mit és mennyit cselekedtetek? Nem félek, hiszen megadom a választ. Mit szólanak a föld, ha azt kérdeznék tőle: hát az a mag, mely kebeledben van, mennyire ment már? semmit, de azért szorgalmasan érlelni fogná a magot, melynek hivatása teremni és az éhezőknek táplálékot nyújtani.

Nyugodtan tekintek végig a lefolyt éven. Újra mondom: nem csalódtam, mert várakozásomat, igényeimet mindég a való élet körülményehez szoktam és szeretem mérni.

Mint a latin költő mondja: Congesta semina rerum, összehordott magvai a dolgoknak. Sehol rendszer, sehol egybefüggés csak anyag és zavaros rakodás. Mikip lehetne ily keretben az irodalom is más mint a minő? Hiányzik benne a lelkesedés, a forma, az élet.

Lapjaink szaporodnak és tengenek vagy elbuknak a zajban, az egymást tulkiabáló árverésben. Mindenütt és mindenben a maga tul becsülése karöltve a felületességgel, melyek csak középzszerűségeket tudnak nyújtani igen mert a magasabb becsűtényt előli a napi gyors kinalat és kereslet mint hirdető az anyagi érdekeknek.

S talán más képen van ez egyebütt, tán Franciaországba, hol a köztársaság ön magával folytat harcot, Angliában az írek szomorú ko-

Mozaik-darabok.

[Jellemvonások Sáni Lászlóról]

— Demjén Lászlótól. —

1858-ban, mint olyan kit környeztet elég-gé kihasználta, hogy ezán mellőzőn, betegesen, le-
verve utaztam Kolozsvárról Budapestre. Elhagyatottságom azonban nem volt teljes. Egy ismeretes nemes főúr (Gr. Eszterházy K.) személyesen, Sáni László pedig biztató tanácsadó bűles sorraival keresett fel, ez utóbbi majd minden bétén irt egy-egy levelet; és hogy felne tűnjön ne-mesleltű emberbaráti szívének aggodalma és leveleinél valódi célja, mindannyiszor valami az osztrák kormány által keményen tiltott francia könyvmog-szerzésére kért, mit én természetesen, igyekeztem neki minden nehézségek dacára teljesíteni is.

Minden levelem ez volt kezdete „Élet örömei”, a végén pedig rendesen ily megjegyzéssel hangzott ki: „Magában keresd a megelégedést és ne magadon kívül.”

Mély bölcseségű tanácsainak e tükör darabjában, mint mindenben egészen ott van jellemző akár a nap az esőcseppben, s a megjegyzéseim nem mulékony benyomást gyakoroltak életnézetimre, kedélyemre, és módosítólág hatottak gondolkozásomra.

1859. új év napján egy hosszabb levelet kaptam az öreg urtól, melyben mellel azon eszmét pendít meg, miszerint saját és a város érdekében állna, még egy könyvkereskedés, és nem volna e kedvem megint le jünni Kolozsvárra, „szerepné sátramát itt felítve látni.” — írta hívó soraiiban.

Válaszomban tudattam vele, hogy az én vi-

nyér harcában, Németországban a socialisták alacsony túlmelei és semita harcaiban? Csak egy tekintet és készen van a válasz-kérdésünk, hát ha ez így van másutt, hogy lehetne ez nálunk is másképpen, a hova a napot csak magunk hozzuk fel, ha megfeszített erővel munkálkodunk.

A Széchenyi lángelmék, melyek megváltottságuk az elkorhadt lelt irányokat a nélkül, hogy az alapok és megváltozó viszonyok megfigyelését szemek elől téveszessék nem teremnek a mostani időkben, mert a várakozások is mások ma mint voltak midőn az átalakítások fontos munkájához fogtak.

E várakozások, e tévovázások, ez ide-oda kapkodó rendszertelenségök közepette haladtunk mi bizton — jó reménységgel — iránytűnk után, mely a szép, igaz és jó; ne adjuk át szívünket a politikai élet hullámrengéseinek, rázkódásainak, mely midőn a magast keresi, az örvényt találja meg, midőn az áhitott, sovárgott, kincsét hajhássza a sziklákat éri hajójával. A mi tengerünk, melynek sima tükre haladhatunk a tudomány eszméit a mi egnél, melynek soha sem homályosodnak és borulnak el csillagjai: a költészet a mi oltárunk, melynek sohasem tűnnek el istenei, az irásztal, a mi jutalmunk; mely sohasem csal meg: a tiszta öntudat.

Közelebből olvastam valahol: Az önelégültség még se egyént, se nemzetet nem tett boldoggá se nagygyá, de a pessimismus a maga alhagyottság, a kétségbeesés még kevésbé. A hit, az erő e küzdelemben, mert tette ösztönöz és kötelességeink teljesítésére buzdít, a kétség az gyöngeség, a lemondás, mert télettségbe süllyeszt, elfelejteti velünk kötelességeinket.

Azt hiszem, tisztelt uraim, megtartanak engem abba, hogy ezek nagy igazságok.

A politikai szédeltégek szabad elbizakodniok, mert ez reájok nézve reklám, szabad kétségbeesniük, mert csak a magok javát, érdekét keresik; a gazdasági téren szabad a földet, az időjárást okozni, ha a termés nem kielégítő, szabad a rossz idővel takarózni, ha az ajtón kopogtat a hitelező; a társadalmi osztályoknak lehet egymást vádolniok azért, hogy nem haladhatnak előre, a kisebb akadályt látván a nagyobb és nagyobb viszont a kisebbet okolván a stagnációért, a nem haladásért: mindezek másnéven áll az irodalomban, a tudomány, a költészet mivelőinél. — Itt azé a tér, a kidolgozik. A lángelme szabadon kibonthatja a szárnyait; se köd, se felhő meg nem akadályozza, a találaton bátran egygőz teheti a nappalt az éjszakával, hogy kettős, munkával közelebb hozza a célt, mert ma már a legnagyobb hegynek csúcsait és elérhetjük gyalog lábbal; a kisebb tehetőség pedig bizvást meggyújthatja szerény lámpáját, mert az emberiség sötétsége még mindig oly nagy; hogy a legkisebb világosságot is áldásnak veheti. Itt tehát semmi egyébb nem kíváncsít, mint a tiszta jó akarat és a kitűzött maga elébe szabott cél felé törekedés. Ennek telismerése a legelső és legbiztosabb lépés az előhaladásra a mi társaságunk körében is.

Az év lefolyt tisztelt társaság.

De nem tűnt el öröm és eredmény nélkül, A kisebbek soraiabon legjobbjaink közül is megjelent a sok szavú Szabó Károly, hogy ezennel nem kicsinylő lelkesedéssel eszménket megszönyaim a lehető legerényebbek, tul szerények, s ha volna is anyagi öröm a terv kivitelére, az engedély megnyerésére sem protection, reményem. Akkor tudvalóvileg a Stathbaleireitől kellett engedélyt kérni, mit aztán a minisztérium hagyott jóvá. Sám a kérdés anyagi részét illetőleg azonnal meg nyugtatott, a Concessoria nézve pedig rögtön neki indítá leveleit, részint, közvetlenül, részint más befolyásos emberek által közvetve, s megkezdte érdekelmben az actiót, Nagy-Szebenben a Stathbaleireinél levő ismerőseimél, kiket különben politikai nézetük és szerepléseikért nem nagyon kedvelt. 1860 april 3-án születés napi ajándékkal megküldötte engedélyemet az ehez szükséges bizonyítványokat és ajánlatokat is megszerezvén.

És időtől kezdve mi nevezetesebb lépést sem tettem, melyre nézve az övéleményét előbb ki ne puhaltam volna; mindig bámulatos büles és mély belátás, jószág, erős igazságérzet jellemzők rövid reflexióit: Aprólékosabb példák illusztrálhatom állításomat; hisz az ily generál embereknek legbensőbb lényét, minő Sám László is volt, épen az élet legkicsinyesebb mozgalmában, eseteiben tanított magatartásuk tárja fel legmélyebbre hatón.

1875. apr. 28-án egy nagybefolyású állami hivatalnok levelemben megfenyitéssel, hozzártatással fenyegetőzt, hogy anny mertem három négy éves 16 ft 60 kr. konyveszámlájának kiegyenlítését kérni, s ezért neki „levelet írni“. Elmentem Sámhoz, megkérdezni mitévő legyek. „Pereld be!“ — válaszolt az öreg ur, ki maga soha sem perelt, — pereld be, mi tud meg, hogy nem félsz tőle!“ Meglepett erőlyessége, sietve mentem egyik ügyvédőtől a másikhoz, minden vonakodott, végre egy harmadik vetemedett rá hogy olvállalja ügyemet. Mikor 1818-ban, „csepán“ kenyér irigységéből alaplatlanul megtámadott, megsértett az önteltség, kétemberem által azonnal elégtételre kórttem fel, de támadóm gyáván megtagadta,

gáérvá tevő becses működésével minket emeljen, az ifjúnak irányt mutatra, hogy excelsior az öregebbnek lelkebe bátorságot öntve, hogy mind örökökkel!

Az év lefolyt. — Uraim nem minden év termékeny. Még a bőséget terjesztő Nilus sem árad ki minden évben, de ott, a hol dolgoznak, valami mindig terem, ha más nem: a kevés végzett munka nyomában keletkezett öröm és nyugodt megelégedés.

De igenis az év lefolyt. — Átadom, tehát a szót a titkár urnak, de mielőtt azonban azt átadnám, megköszönöm a bennem helyezett bizalmat és társaim nevében megújított köszönetük mellett letesszük megbízatásunkat a társaságok a titkári jelentés megtétele és a bizottságok és pénztárnok jelentése betérjesztése után az alapszabályok értelmében felhívom az új választások megejtésére.

A zajosán megéljenzett elnöki megnyitó után a második titkár terjesztette elő jelentését, mely az elmúlt év eredményeiről számolt be. E szerint öt nyilvános felolvasó ülést tartott a társulat, melyeken Molnár Zsigmond, Petelei István, Moldován Gergely és Szabó Károly rendes ágak tartották székfoglalóikat.

A titkári jelentés panaszkodik a működő tagok csekély részvétele felől, mely sem a közönség érdeklődésével, sem a buzgalommal megkezdett működéssel nem áll arányban. A gazdasági s szerkesztői bizottsági jelentésekből, melyeket ugyancsak a második titkár olvasott fel azon örvendotes tudomást merítettük, hogy anyagilag a társaság elég jól áll. Igen számbaveendő tökéje van gyümölcsözőleg elhelyezve s ezenkívül behajlatlan világos kövteleseiben szinte két ezer forintot bír s hogy a szerkesztői bizottság több ülésben élénk érdeklődés között intézte a társaság szellemi ügyeit.

A jelentéstételek felolvasása után a tisztújítás éjtetelt meg. Közéletiáltással általános lelkesedés között választott meg újból elnök és alelnök, valamint aztán a titkárok és többi tisztviselők.

Ezután dr. Tolnay első titkár juttatta a gyűlés tudomására a társaság elnökének, Apor Károly bárónak azon igen dicseretes ajánlatát, hogy egy jutalom-kérdés kitűzése végett 200 francot ajánlott fel. A kérdés következő: „Irássék egy Erdély irodalom története a nemzeti fejedelmek alatt.“ A pályázatok 1882. október 1-éig nyújtandók be a társ. titkári hivatalnál. Egy kiadásra a nyertes pályamű a társaságé. A pályamű terjedelme legkevésbé 4 nyomtatott ívből állapítottott meg.

A három éves ciklus lejárván újabb felhívás bocsáttatik ki a közönséghez.

Megállapított a decz. első vasárnapján tartandó nagygyűlés programja.

Uj tagokul közfelkialttással a neves és nagytehetségű fiatal költő Jakab Ödön dévai tanár hozott indítványra, továbbá Bedőházy János a marosvásárhelyi ref. iskolának tanára és Gönöcz János koronkai ref. pap, — kikhez a szakaszerül felszólítás — a tagság elfogadása iránt, hivatalból kiküldetők.

A titkár szomoruan bejelenti, hogy a társaságnak az elmúlt esztendőben négy halottja volt, Hodor Károly, Mártonfi Ignác, Takács

tehát tellegességre látván magamat kényszerítve, mielőtt szándékomat végrehajtanám, Sám bácsihoz mentem véleményét kérni. Ez volt válasza: Fiam teheted, meg is érdemli, de tégedet fognak kenyéririgységért elítélni.“ Le lettem fegyverezve, s hagyam a dolgot.

Gyakorta fölkerestem, az öreg urat, s kedélyesen el pipázgatánk együtt; társalgásunk koránt sem volt valami eleven.

Ő nem szeretett sokat beszélni, én pedig lestem minden szavát; e miatt gyakran csendeség állott be, hanem azért jól találtuk magunkat. Ilyenkor én kezdtem meg a beszédet rendszeren subjectív dolgaimra térve: Sám bácsi mondám egy ily alkalommal „megkell mutatnom a méltatlanságokra annak a M. P.-nak, hogy az egész is árthat az oroszlanak.“

„Hadd el fiam hiszen azt minden ember tudja“ felelé és ezzel megint lecsendesíté szándékomat.

Ha mindig mellettlünk állhatna egy ily megbecsülhetlen tanácsadó! Ha mindenki mellett állhatna! Ugy talán okosabbak lennének az emberek s kevesebb bolond dolog esnék meg ezen a furcsa világon! Szokatlan, ha valaki madártalálból, higgadtan tudja nézni az izgatottságra vívó életet.

Nem rég, hogy a monostor utcában sétáltunk, egy pygmäus roppant magasra tartó rárt midőn mellettlünk elhaladt a minén kevéssé folingertülve mondám „látta Sám bácsi, hogy hengez ez az ur!“ Fiam ezalag tartatottanabb időtöltés a világon, nem árt velősen kinek“, lőn mosolygó válasza.

Politikáról az utóbbi években, nem szeretett beszélni, s ha valaki politizált, ő mélyen hallgatott! Gyakran meglátogatták előkelő ismerősök és barátai s ha nem találták hon, nálam a könyvkereskedésben keresték, vagy jobban mondva lesték, hol aztán neki kezdtek a politizálásnak, de ő hallgatott vagy másra fordította a

János, a közelebből elhunyt kiténő főur Bethlen István gr., ki alapító tag volt. A társaság a gróf özvegyéhez részvétiratot intéz s emléket jegyzőkönyvében örökíté meg. Részvétirat küldött még Ajtai Mihály a közelebből elhunyt marosvásárhelyi derék polgármester özvegyéhez s a nyugodni tért férfiak — ki sokszor mutatta meg a társaság iránt érzett jóindulatát — emléke szintén jegyzőkönyvben örökítették meg.

Görgény Szt-Imre 1881. nov. 6.

(A trónörökös erdélyi vadászata)

Tekintetes Szerkesztő ur!

Rudolf trónörökös fensége a medvevadászatra e hó 17-én fogna megérkezni Görgénybe, mint az udvarmesteri hivatal tudatta; de mert e medvék már nagyobb részt felhúzódtak a havasokra, a végelhatározás még nincs meg erősítve legfelsőbb helyről

Kézdivásárhely, 1881. nov. 3.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés lapja 248-ik számában néhány sorból álló tudósítást jelent meg oly sajtóhibák, melyek csaknem érthetetlené teszik levelem. De nem gáncoskodom azért, tudom, hogy „Szerkesztő mosás“ lenne, nem is ezért fogtam tollat, hanem hogy megírjam, hogy a korán jött s már-már elolvadt hó helyett, jött városunkra és vidékünkre egy sokkal veszedelmesebb ellenség, a „hőlyagos himlő“ petecscel vegyülve; alig egy pár hete, hogy jelentkezett, s már is tetemes áldozatot kívánt a csecsemő kortól fel az ötven éves korig. Ez az járvány, mely Brassóban szinte egy egész évig dult s nagy mértékben szedte az áldozatokat.

Ez a város és vidéke tovább nyolcz évnél ngyszólvá fészke volt a dyphtheritisnek akkora halandósággal, hogy éveken át mindig nagyobb volt a szülöttek számánál a halandóság, most meg ha a most fellépett járvány hosszasa leendő, bizony nagy aratása leendő újból a halálnak, ismervé a helyi viszonyokat, e város egészségügyi állapotát, van oka mindenkinek rettegni a legnagyobb mértékben.

Itt sem szándékom gáncsolni, mint betűszedővel nem tettem, de mégis úgy tetszik nekem, hogy e vész ellen teljes rendszabállyal kellene a hatóságnak fellépni, mert hogy a szegényt rögtön kivitetik a temetőbe minden isteni tisztelet nélkül, meg a másinak megengedik a nagy tumultussal végrehajtott isteni tiszteletet, sokaknak a halottas házzal való érintkezést, sőt a himlős háztól a gyermekeknek az iskolába járást, ezt csakugyan azt hiszem, czélravezető rendszabálnak nevezni nem lehet. Sőt veszélyesnek tűnt fel egy rendelkezés. Az iskolaszolga meghal e veszélyes ragályban nov. 1-én s a hatóság megrendeli, hogy este rögtön kivigyék a temetőbe. Sir nem volt, mibe beletegyék, sirboltot nem adott senki, letették hát a koporsót a temetőbe egy sirbolt előtt a sima földre, takarója volt az égbolt, ugyde ugyanazon este halottak napja előtt este levén, a temetőt ezer meg ezer kegyeletos ember látogatta kedvesei sirboltját, az ott szabadon a földszinén levő koporsó nemcsak hogy a kegyeletot sértette, a gyengébb idegzetű

társalgást; s ha még is folytatták a hazafi irasokat, akkor telkért, menjünk sétálni; egy ily alkalommal mondá nekem:

„A mit 1848-ban az önzetlen hazafiság teremtett, azt most az önszés aratja.“

Legnagyobb gyönyörűséget talált a természetben, különösen ha szálló hegyekben járhatott, akkor leirhatlan jó kedve volt, mindig ott ohajtott volna lakni és sokszor tervezgette hogy szőlőben épített házat és folytonosan ott fogunk asni. „Hogy szeretnék közönséges földmivelő lenni“ mondá nekem gyakran; hiszen azt megtehozták, váloszolám, én is szeretnék s megyek a borsá Sám bácsi megy. Fiam én már csak a házsongárba megyek, felelé, mire én csudálkozva biztattam és czáfolgattam hogy lehet ilyet mondani, mikor Sám bácsinak oly pompás jó egészsége és étvágya van, s nem kell Karlsbádba mennie mint nekem; de ő komoly maradt, csak ha aztán beszéltem Veszszőről, Tasnárd, Sző-Demetér és a Balaton vidékéről akkor felvidult, ezeket nagyon szerettem, mert a legjobb bortermő vidékeknek tartotta, ő pedig rendkívül szerénysége mellett csak arra az egyre volt ráterőtt, hogy neki vannak a legjobb borai, a kiténtetések melyeket boraiért külföldön és a hazában kapott, igen tetszetek neki, és örömmel mutogatta.

Utóbbi időben egy alkalommal beszéltem neki a sok szédélgegről és jellemtelenségről, mi most a társadalomba tapasztalhatók „Fiam annak lőnni kell“ mondá, én azt felelé hogy igen ám dnyvánk is kell, lőnni de azt minden jó embernek kötelessége irtani különben a nemesebb növényt őli el, erre nem válaszolt, de láttam és olvastam nemes arcáról emberfeletti jószág szeméből mintha mondia volna „ez nem az én hivatalom és erőm a katedrán kívül“

Ilyen ember volt Sám László!!

női és gyermek osztályt félelemmel töltötte el, de a ragályos betegségekben elhalt szabadon levő hulláról szépen terjedett mindent a miazma, s elvihették onnan százan meg százan a ragályos kóranagot. Azt hiszem, ez a rendszabály sokkal ártalmasabb volt az egészségügyre, mintha az a koporsó ott maradt volna a már különben is inficiált házba bezárva más napig; különösen fertőtlenítve mésszel vagy karbolsavval. Az ilyen rendszabály nemcsak mélyen sérti a kegyeletet, de valóban veszedelmet hozó.

Hogy e várost semmiféle járvány nem kíméli, sőt volt eset már nem egyszer, hogy ugyanazon időben két járvány is feltűnt a tejét s ragadta az áldozatokat, kimagyarázhatni onnan, hogy talajját a városan át folyó öt-hat szeszgyár kifolyása teljesen áthatotta, s terjeszté a vészes miasmákat utatlan. Azt átlátta a megyei tks. közigazgatási bizottság is s éppen ezért most egy éve egy szakértő bizottságot küldött volt ki, azzal az utasítással, hogy vizsgálják meg az egész várost s kimerítő jelentést tegyenek e város egészségügyéről, hogy aztán ennek nyomán a közigazgatási bizottság a szükségeshez mérten kemény rendszabályt alkalmazzon.

A bizottság ki is szállt; megjárta az egész várost, sőt kutyáit meg is kóstolta, s ekkor hallottuk a megyei főorvos azon nyilatkozatát, hogy soha elejtében annyi miasmás rozsvizet nem kóstolt. Sőt hallottuk a megye híres mérnökének azon nyilatkozatából, hogy ezen állapot tarthatatlan, „meg kell változtatni“ s ő mint megyei főmérnök meg is mutatja, hogy az országot két sánczban nem folyhat többé más lé, mint az esővíz. Szóval a kiszállott tisztelt bizottsághoz igen szép reményeket kötöttünk, hogy erőlyes munkálkodása által végre valahára megszűnnek a gánélelfolyások csatornák Kézdivásárhely város utcáin. Hogy ezután mi történt, nem tudjuk. Ennek ópen egy szép kerék esztendője, s az itteni veszélyes egészségügyön semmi változás nem történt. A kiküldött bizottság jelentése szözlött-e más hangon, mint a hogy az ügy találtott? vagy a közigazgatási bizottság nem érkezett bokros teendőji miatt azt a fontos ügyet elintézni? Ki tudná megmondani. Ha az első eset áll, akkor kérnők azt a kiküldött tisztelt bizottságot, most szálljon ki újból a nézezen szélylyel e város utcáin, kortjein s jó szeművel lehetetlen, hogy a várost fenyegető vész ne lássa. Vagy ha az utolsó eset áll, úgy sürgősen kérjük a megyei tekintetes közigazgatási bizottságot, küldjön meg egy más bizottságot ki, mely meglátva a naponal két-három temetést, s meghallva a reggeltől késő estig tartó harangozást, csakugyan meggyőződhetik róla, hogy ha a múlt évi kiküldött az ügy állásának megfelelő híj jelentést terjesztett a t. közigazgatási bizottság asztalára, azon jelentés tárgyalására és ellátására csakugyan már elérkezett az idő, s az idő pedig keservesen sürgeti a gyors intézkedést, különben ez a ragály ide fészkel magát s százkak elragadva, a felelősséget azokra utalja, kiknek jogában és hatalmában volt Kézdivásárhely megromlott egészségügyi állapotát kellő időben megváltoztatni, s nem tették.

Most pedig jelenben mulhatatlan szükség lenne az iskolákat huzamosabb időre bezárítani, mert a ragály által meglepett házakból a gyermekek ha feljárnak az iskolákba, nem hogy szűnne a vész, de annál hatalmasabban terjed mindent, ezért erre gyorsan is felhívjuk a t. tanfelügyelő ur és iskolaszék figyelmét, az elmulasztott tanulat helyre lehet pótolni, de a ragályban elhunyt gyermekek feltámasztani az egyiknek mint a másiknak nincs hatalmában.

És ezutal be is zárom szomorú tudósításomat, vajha rövid idő alatt a járvány megszűnését irhatnám meg e becses lapok olvasóinak

Erdővidék, nov. 5.

(Válasz Losonczy Dénes kir. mérnök urnak.)

A „Kelet“ 241. számában megjelent levelemre fenirt királyi mérnök ur ugyane lapok 249. számában pár észrevételt tett. Bár ez észrevételek semmi czáfatotat nem tartalmaznak, az ügy világosabbá tételéért kötelességem az észrevételekre rífléttalni.

Mindenekelőtt eszembejött ama két szolgárgyermeke párbeszéde, kik uraiknak az ebédet vitték. „Mit vissz íráter“ monda az egyik. „Én fuszulykát, hát te?“ kérdé a másik. „Én pedig fuszulykát“ volt a lakonikus válasz. — Én azt mondottam, hogy az ut orsz, a kir. mérnök pedig azt mondotta, hogy rossz.

Térjünk a dem. Tehát van királyi mérnöki hivatal. Sajnálom, hogy levelem következté passusára nem válaszolt: „ha van királyi mérnöki hivatal, lehetetlen, hogy ezen utakat vagy egyszer meg ne látogatná.“ Ezt a „mérnök ur agyon hallgatta, tehát igazat adott nekem, s én akkor csak hittem, de ma bizonyosan tudom, hogy az erdővidéki utaknak a királyi mérnöki hivatalhoz nem volt szerencséjük.

Hogy a kir. mérnök ur azt állítja, hogy készített olyan utakat, melyeket rendelkezésre álló anyagból lehet készíteni, még inkább kitűnik, hogy Erdővidéken a folyamokat és patakot csak egy térképről ismeri. Az udvarhelymegyei szomszéd községek ugyanazon medorból

jól kiostált kavicsot a mely általán a törvényes szabványoknak megfelel — tudnak hordani és a Háromszékmegeiek miért nem?

Az van írva tovább hogy „az építészeti hivatal, mindazon utakat, melyeket czélravezetőnek vélt megkísérlet“ Igaz; mert e vidéken a háromszék megyei utak, csak utcinálási kisérletek, hogy ne mondjam kísérlesék.

Az észrevételekben a kir. mérnök ur megbizni látszik önmag, hogy ha valami „sejtett oly eszköz állana rendelkezésemre, melynek alkalmazása sikert biztosít, legyek szives melőbb alkalmazni“. Nem tudok élni e felhatalmazással. Sem a magas kormány, sem a törvényhatóság nem adott kezembe semmi hivatali hatalmat, s hozzá való fizetést, a mi feljogosítana, vagy kötelezne, hogy az utcinálási munkát végeztesssem. Megengedem, hogy jól esnék az illetőknek, ha ilyen benevolus hivatalnokok akadnának, az ők megfizetett kötelességeiket elvégezni. Azt is elismerem, hogy az utcinálás valami lendületet ez esetben tán nyerne is. — Ha azonban mégis tudni akarja a kir. mérnök ur, hogy miként lehetne az itteni megyei utakat jó karban tartani, erre nézve most és bármikor elmondhatom, az utcinálás, azon abécéjét, hogy jól kiostált kavics az uti apja, — hogy ennek elterítésében is némi rendtartás és erre nézve való felügyelet kívánatik, ezt mondottam és mondom mindannyiszor és mindaddig míg szükséges.

Hogy kik, azon rossz utakat használó, de közmunka kötelezettségeiket le nem roví egyéniségek, nem tudom. Legyen azonban bár ki de alkotmányos államban, az ilyenekkel szemben törvény intézkedik, s gyenge tisztviselő az ki az ilyeneket rendre utasítani nem tudja. Arról azonban biztosítom a kir. mérnök urat, hogy ezek közé nem tartozom.

Hogy Olasztelek és Baróth közt megyei-jeg, fenntartott ut nincs, megkell hogy hidjem, de bizony kellene hogy legyen, mikor Udvarhely-megye erre felé határszéleig rendszeren kavicsozott utat tart; egyébiránt szomorú megnyugtatót irhatom hogy ez is van olyan ut mint a melyent a megye itt fenntart.

Minthogy az általam a „Kelet“ 241. számában irtak megczáfalva nem lettek; sőt megczáfalni meg sem kísértettek, jelenben több szót nincs miért folytatnom.

Erzsébetváros, 1881. nov. 3.

(Szüreti utóhangok.)

Tisztelt Szerkesztő ur!

Városkánk életéből, a mely különben is meglehetősen egyhangu, a szüretelés lefolyásáról kívánok egyet-mást elmondani.

A szüret általában okt. 24-én kezdődött meg s — fádalom — még ugyanaz nap be is végeztek az alig negyedrés s minőség tekintében is gyenge termés szüretelését. Nem csoda hát, ha a szokott zajos élénkség helyett némában, szomorun folyt le az egész s a boros, eszű idő maga sem a legrozásabb kedélyre hangolt. Volt azonban egy derültebb mozzanat is, miről ezutal különösen szólni kívánok.

Október hó 26-án kezdődött meg a nagyművelés, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium által megrendelt, az erdélyi részekben tartandó 4 mintaszüret egyike helybeli gyógyszerész és birtokos Soós Lajos ur „Posztó-hegy“-ben.

Ez alkalommal már az időjárás megadta derültségével a példát a jókedvre; a csüses helyszin is a lehető legjobb benyomással volt. A mintegy 10 holdat tevő s többnyire rízinggel betöltött szőlőkert, csinosan berendezett nyárlakoskájával a nagy kiterjedésű prösszin ével, a szőlő különös kezelési módjával, mik szives házi gazdának jó izését és szakavatottságát tanúsították. Pattonban összeroncsolt szőlő helyett, a rendesnél kétszer nagyobb puttonokat láttunk, legépebb szőlőfürtökkel megtelve, mit a szüretelő sasonban valódi specialitásként említhetünk meg. A sajtószin berendezésének mintaszüretét se mellőzhetetjük, a két szép czéleszerőn összekállított vas csavaru sajtó, a szin hosszán kiájtóva gerjesztőkádak gyánant felállított mintegy 40 drb hordó, 4 drb. működésben levő szőlőrosta, 1 örlő, vagy szőlőzúzóg egyéb nagymennyiségű készletekkel, minden elárulta, hogy szakavatott gazdászatnak járnak területén.

A munka ép e gyárasabb oldalával foglalkoztunkban leptek meg, szőlőszeti szaktanárr Fokote Pál, Gr. Bethlen Árpád, a fiatal Gr. Horváth János, törzségi elnök Nagy Lajos, Maurer Béla, Dr. Kein Adolf, Salzer berethalmi evangélik. kész és még sok helyi és vidéki érdeklődő. A Szaktanárr ur, örömmel üdvözölve a jelenlevőket elétt a mintaszüret czélját és mibenlétét a mindig szaporodó vendégekkel rövid velősen ismerteti kiemelve az ily fajta szüretnek és a must hóján való forralásának előnyeit, a forraló kamra elkerülhetlen szükségét, berend zési kellekeit, a seprőről lefejtést és a borkelését sikeresebb módjait.

Előadás végével az említett tágasabb körű gyakorlatok követte, s kedves házi asszonyunk hívta meg ebédre a vendégekorsort melyen a vendégszeretet jó magyar konyhamércei egy a kitűnő borok csakhamar pohárköszöntésre hangoltak a kedélyeket. Szaktanárr bázi gazdánk, nője és

családja egészségére emelte poharait, mire házi gazdánk megjegyezte, hogy régi jó magyar szó. kás szerint nem 3 egyénért egyszer, hanem egy-ért háromszor kell poharat üríteni. A vidám pohároszöntök egymást követték, míg végre a kedélyes ebéd 4 óra után véget ért.

Ebéd után a szaktanár ur a különböző fajszerűk mustját lemérté és a Bábó mérték szerint a következő cukortartalmu eredményt mutatatta föl: Pino gris 20°, Oporto 18°, Rajnai rizling 18°, Olasz rizling 18° Cirtandler 14° Pino noire 18°, Tramin 18°, Alexandrin muskatály 16°, Frontiniak 14½°, Som 17°, Pino blanche 19°, Leányka 18°, Bakator 17°, Kövér 16°, Malvasi 19°. — A kedélyesen eltöltött mulatság, nak a hűvös este vetett végett.

Egyjelen volt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Pálmay Ilka a népszinház új primadonája megérkezett a fővárosba és szorgalmasan tanulja a „Király kisasszony bábui” című operett egyik főszerepét, melyben először fogja magát a budapesti közönségnek bemutatni.

*

Schauer „Atala” című operáját, melyben Váradi Antal írt szöveget, tegnapelőtt adták elő a fővárosban.

Schauer Atalája — mint a „P. H.” írja — olyan opera, mely igényt és jogot tart komoly elnézés nélküli bírálatra. Ezzel konstatáljuk a műértékét.

A külső sikerről eléggé tanuskodik az, hogy a szerzőt tízenegyszer hittá a lámpák elé a nagyszámú közönség, mely tulnyomólag Budapest legjobb zenéértőiből állt. Schauer, ki mint az előadás alatt értesültünk, kis dobosi minőségén kívül még közéleti tanári oklevéllel is bír, szerényen hajtá meg magát, nem titkolható örömmel a nem remélt siker fölött.

*

„Chez les Magyars” ezímen Párisban, mint az „Egyetért.”-nek írják egy újabb magyar tárgyú regény jelent meg Georges de Vallontól. Hajlandó az ember elhinni, hogy Párisban a Hungaria-mania kezd kitünni: alig telik hét, hogy valami magyar tárgyú munka meg jelenjenek. Ez újabb regény „Katholikus regény”-nek van megnevezve; az író a nevelésügyen képtelen meséző Magyarországon kereste a helyszínt. Sok badarságot beszél össze, elmondja hogy a magyar falvaknak sokszor 40 ezerrel is több a lakosa, a magyar falvak csak telifalvak, hol az emberek a nagy hidegek alatt vonulnak stb. A mesével röviden sem érdemes foglalkozni.

Felhívás.

Az 1882. évi június-szeptember hónapjaiban ő füléke a német császárné védnöksége alatt Berlinben rendezendő egészség- és mentéstudgyi kiállításban részvételre.

A közegészségügy és az életnek biztosítása szerencsétlenségek ellenében az utolsó évtized alatt oly hatalmas lendületet nyertek szerte a művelt Európában, hogy nem találunk országot, nem várost, mely ezen a téren versenyre képes intézkedést ne léptetett volna életbe. És minden ily intézkedés hivatva van az emberiség jólétére nézve intő, felvilágosító, buzdító például szolgálni.

Ez általános buzdulás magával hozta azt is, hogy mit a tudomány helyesnek, egészségesnek nyilvánított, azt az ipar csakhamar alakba kívánta önteni.

Az egészség- és életmentésügy terén ily módon a rövid idő alatt is hihetetlen tömege a tanulásra és a tudomány helyesnek, egészségesnek nyilvánított, azt az ipar csakhamar alakba kívánta önteni.

Illy megismerhetésre és okulásra az alkalmat megadni volt célja több jeles német orvos és technikusnak, a midőn a német közegészségügyi és a német egészségügyi technikai társulatok nevében kiállításra terveztek 1882. évre Berlinbe, hogy az európaszerte széleskörű levő egészségügyi tárgyakat, melyek ez okból oly nehezen volnának egyébként megismerhetők és tanulmányozhatók, eredetiben, rajzokban vagy mintákban egybegyűjtve kényelmesen és áttekinthetőleg szemléltethetővé tegyék.

Ezen oly annyira gazdagnak és tanulásra alkalmasnak ítélték kiállítás Németország szűkebb területére tervezetté ugyan: azonban előnyösnek tartották a kiállítás rendezői azoknak közreműködését is megszerezni, kik ezen a téren voltak a legbensőbb érintkezésbe jönnék, így Ausztriát. Svajczt és Magyarországot is.

Magyarországra nézve kiválóan elismerő ez a felhívás, mert constatálja ugy az állami és törvényhatóságoknak, mint egyes tudományos és iparos szakembereknek erélyes törekvését a közegészségügy és életmentés körül.

Ezeknek megfontolása vezette az alólírottakat arra, hogy bizottságba egyestülve, legjobb erejükkel törekedjenek Magyarország részvételét eme kiállításon előmozdítani.

Bizalommal fordulunk Magyarországot állami, törvényhatósági tudományos, iparos, és egyéb közönségéhez, hogy a kiállítás kínálko-

zó előnyeire és egyszersmind a nemzeti érdekre figyelemmeltek.

Az 1882-iki berlini egészség- és mentéstudgyi kiállítás budapesti helyi bizottsága:

ELNÖKÖK:

Gerlóczy Károly tr.,
Budapest főváros I. alpolgármestere.
Fodor József tr.,
egyetemi tanár.

JEGYZŐ:

Rózsahegyi Aladár tr.,
egyetemi magántanár.

Kivonat a „budapesti közlöny”-ből.

Árverések. Olteán Simon 2600 ft-ra becsült ingatl. nov. 11-én Mező Utjalon. Benze János 427 ft-ra b. ingtl. decz. 1-én N.-Gar lambfalván. Hanter Juon 428 ft-ra b. ingtl. nov. 19-én Hégen. Rátz Salamonné ingtl. nov. 18-án Tordán. Csora Angyel 608 ft-ra b. ingtl. nov. 18-án Bucsumban. Rusz Maxim ingatlanai nov. 17-én Deesen. Nagler Frigyes 1037 ft-ra b. ingatlanai nov. 29-én Alsó Utasiban. Stán Petru 631 ft-ra b. ingtl. nov. 15-én Diódon. Kerla Vasile 652 ft-ra b. ingtl. november 12-dikén Szarakszón.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. november 7.

— **A hivatalos lapból.** A m. kir. énzügyminister, Sárközy István végett jogász és ügyészégi díjnokat, a kolozsvári kincstári ügyészséghez irnokká nevezte ki.

Helyi hírek.

— **Sámi Lászlónak** állítandó emlékére Demjén László ívén újabban önként adtak: dr. Takács Lajos Budapest 10 ft. Losonczy György Budapest 5 ft. Szongott Gerő 3 ft. Összesen eddig 600 ft.

— **A zeneconservatorium** tegnap délutáni nagy hangversenye rendkívül sikerülten folyt le. Tiszteletre válik városunknak, hogy egy ily philharmoniai estélyt rendezni tud, bár nem állanak is hatalmában oly kiváló eszközök, hogy a legszigorúbb igényeket teljesen kielégíthessék. Mindenesetre azonban elégtelnek lehetünk ily mérvű művészi élvezettel is s egy oly számért minő a Frithof symphonia volt, melynek büvös varázsa a legkülönbözőbb compistiók közé tartozik, — csak elismeréssel adózhatunk az ügy buzgó igazgatójának, Schubert cantateja is a legszebb hatást keltezte, az énekkarok praecisi-tása mi kívánni valót sem hagyott fent, s helyenkint megragadón végezte részét. Csak azt nem értjük, miért tűndöklöl intelligenciánknak ép ama része távollétével, melynek leginkább a művészet terén kellene előjárnia buzdító példával. Ha az intézet áldozatot hoz, méltányos, hogy tette nemcsak elismerésre, de pártolásra is találjon.

— **Iskola megnyitása.** Tegnap azaz november 6-án történt meg Kolozsvárt a nagy utczába a 11-dik népiskola ünnepélyes megnyitása méltóságos Páll Sándor országos, Váradi Károly kolozsmezei tanfelügyelő, Finál Henrik egyetemi tanár, Páll Ferencz tanítóképző el igazgató és több más a tanítgy és nevelés iránt érdeklődő urak és szülők jelenlétében. Méltóságos Páll Sándor és Váradi Károly tanfelügyelő urak elmondott beszédekbe élénk hatású szavakkal hangszorozták a nevelés és tanulás fontosságát és nélkülözhetetlenségét, és e részben kiemelték Kolozsvár várossa előjárásának dícsérendő buzgalmat és példás áldozat képességét. Azután az ezen iskolához megválasztott és helyett el is foglalt Kolozsvári Albert tanító mondott a maga és tanító társa Gües Eszter kisasszony nevébe köszönetet a városi előjáróság és iskola tanácsnak a népnevelés ezen újabb hajléka felállításáért. És ezzel egyszerű az ünnepély megtörtént és az iskola átadott tívűs rendeltetésének. Sz. M.

— **Erdélyi gazdasági egyet** igazgató választmánya a 1881-ik évi november hó 7-én délután 4 órkor ülést tartott az egyeteli rodában.

— **A kolozsvári m. kir. tudomány-egyetemi középiskolai tanárjelöltek segélyegyesületének** e. i. elnöke, titkára és pénztárnoka hivatalos órát minden csütörtökön d. u. 2—3-ig tartja a bölcsészeti kar VIII és IX-ik tanterme közt levő földrajzi intézetben. Ezzel kapcsolatban fölkerem mindazokat, kiknek novellro, tanítóra correpotitorra van szükségük, ajánlataikkal akár személyesen akár, levél útján a fennírt hivatalos óra alatt (vagy ezenkívül lakáson: Belmonostor utca 2. sz. bármikor) hozzáam fordulni sziveskedjenek. Kolozsvárt, 1881. nov. hó 7-én Nudricán Vidor s. e. titkár.

— **Scarlatjárvány.** A legújabb hivatalos kimutatás szerint városunkban mult október hó 25 étől kezdve nov. 6-áig bezárólag ismét 20 megbetegülési eset fordult elő. Az összes megbetegültek közül. okt. 18-tól még meghalt scarlatban összesen 6 gyermek. A többi részint gyógykezelés alatt áll részben javult. — Ezen kívül okt. hó 18-ától — 31-ig diphteritisbe esett 10 gyermek, meghalt mind a 10.

— **A városi bizottság** tekintetes tagjait a folyó évi november 9-én délután 3 órakra tartandó rendkívüli közgyűlésre tisztelettel felhívom. Tárgy: A jövő 1882-ik évre a cukor, kávé, sor, bus és bor fogyasztási adók i kenti felszédése tárgyában tanácsai előterjesztés, a szakosztály véleményével, Kolozsvárt, november 7. 1881. Minorich Károly polgármester.

— **A „kolozsvári Dalkör”** jövő deczember hó 26-án rendkívüli daléstelel összekötött sorsjátékot rendez, mely a közönség által nyújtandó nyeremény tárgyakon alapul, egy sorsjegyre ára 10 kr.

— **Fillérestély.** Az iparos ifjak önképző és betegsegélyző egylete ifjúsága által e hó 20-án rendező fillérestély közreműködésében sikerült megnyerniök a fiataaságoknak K. Papp Miklósné irasszonyt „Magyar népdalok” éneklésére. Mosel Jolán kisasszonyt zongorajátékra. Gerő Lina k. a. t. szavallatára. Farkas János zeneconservatórium zenetanárt hegedűjátékra. E fillérestély ugy látszik érdekesnek ígérkezik, mert közönségünk legkedvezőbb tagjai művészetben fog ismét gyönyörködni a legmelegebben ajánljuk ez estélyt elegendesen is közönségünk figyelmébe. Endes Daniel egytl. titkár.

— **Szent Imre ünnepély** A kegyes anitöröndiek vezetése alatt álló fiúvöldeben az ifjúság védszentjének Szt. Imrének ünnepéül tette meg igen szép közönség jelenlétében szombaton f. hó 5-én. Az ünnepélyt Daniel Joachim kegyesröröndi tanárunk rendezte. Az ifjak szép jeleit adták nemcsa törekvésüknek, és a jelenlevő közönség meglepéddel távozott. Az ünnepély sorrendje következőké volt: összeállítás 1. „Szent Imre” ének Szöllősy Attilától 2. „Szt. Imre életéje, tartotta Könczey Imre tanuló. 3. „Szt. Imre” ének Szöllősytól. 4. Szavallat Paszkas József tanulótól. 5. Hazám szereltek” ének Magdolnától. 6. „Tengeri ima ének Dünertől. 7. „Arkadia tölő” Afany Jánostól szavallja Harmath Jenő 5-dik osztályu tanuló. 8. „Loreley.” ének. 9. „Az igazság” Répás Jánostól szavallja Busig József 7. oszt. tan. 10. „Nyugalom” Mozártól. ének. 11. „A válas fájdalma” Abt. Ferencztől. ének. Az ifjak közül Szöllősy zenei jártassága, mindenki figyelmét magára vonta. A szavallók ügyesen adták elő darabjaikat. Az ének részek között többet ismételti kellett. Váradi Moricz igazgató tanár az ünnepély végeztével megragadó lelkes szavakkal buzdította az ifjúságot, hogy tartassék meg kebleikben a szép, jó és nemes iránti törekvéseket s tartassék mindig „Szent Imre” herczeg példáját szemük előtt.

— **A k. monostori gazdasági** intézet egyik kitűnő növendéke Fehrenthel Vilmos pár napu súlyos szenvedés után dyphtheritis következtében a Karolina kórházban pénteken meghalt. Tegnap temeték el szép reményekre jogosított fiatal embert.

— **Időjárás.** Európában: A nagy légnyomás (780), a Balkán félszigeten van s innen kiterjed a kontinens nagy részére (768—770). Mérsékelt szeleknél az idő felhős, borús; nyugaton enyhe, melegebb; keleten hideg, csapadék kevés. Hazánkban: Többnyire délkeleti és déli gyenge szelek mellett a bűmerséket feljebb, a légnyomás kevés alább szállt. Déluyugaton az idő kissé enyhébb lett, északkeleten a hideg 3 foknyi volt. A felhőzet általában változó, napos borussal váltakozik. Csapadék alig volt. Kilátás a jövő időre. Hazánkban: Általában változó felhőzet mellett enyhébb időt várhatni, helyenkint kevés csapadékokkal.

Hazai hírek.

— **A trónörökös** pár erdélyben. Prágából jelentik, hogy Rozsó trónörökös november második felében leutazik Erdélybe mezei vadászatokra. Hir szerint Stefánia trónörökös is elkíséri férjét. A vadászatokra nagyszámú társaság hivatott meg.

— **Tenoristából** orvos. Scholaszter János színházunk volt tenoristája nem rég jó sikerrel tette le az orvosi szigorlatot és e napokban Bihar megye bereg-böszörményi járásban körörvossá választott.

— **Potválasztások.** Brassó 2-ik kertjében tegnap a mérsékelt ellenzéki Guisbeth Keresztély, szász realiskolai tanár választott meg egyhangulag.

— **Lukács Móricz** tegnapelőtt d. u. Budapestben meghalt. — Szül. 1812-ben. Gondos uri nevelésben részesült, s kezdetben Krassóme gyében, heresztalvi birtokán tartózkodott. 1830-ban a megye aljegyzőjévé választotta, s 1832-ben tette át lakását állandóan Budapestre. — Ez idő óta részt vett a magyar szellemi élet minden jelentékenyebb mozganatában, elváhatlan tagja volt azon u. d. doctriánkörnek, melyek kívülül Eötvös, Tretort és Szalai képeztek. E társaságban kísérte figyelemmel a modern művelődés felmerülő eszméit, s ebben folytatta egészen modern alapon nyugró, széleskírti tanulmányait s egyült szerkesztették a régi „Budapesti Szemlét” is. 1839-ben lett a tudományos Akadémia tagjává, 1842-ben a Kisfaludy társaságé. 1876-ban, Toldy Ferencz elhalálása folytán, őt, a Kisfaludy-társaság alapítóinak barátját, ösmerőst

választák meg e társaság elnökévé. Szerénysége több ízben késztette leköszönésre, s 1879-ben már nem volt rábírható elhatározásának megmésztására. Lukács Mór életének fáján mély dánt rágódott; szeretett nejét, szül. Birli leányt, ígyászolta. A betegeskedő nő kedvéért régóta Meránban, Velencében tartózkodott, visszavonulását ide gyekran, az utolsó évet azonban itthon, a fővárosban töltötte. Szemgyöngösége miatt megvakulástól is félt, azért állandóan két felolvasót tartott, s így elégíthette ki sohasem pihenő tudományosmáját. E mellet azonban más nemes szenvedélyt is gókorította, azt a játékonyságot, melynek áldását nem egyszer érezte egy magánosokkal mint közintézeteknél is. — Az Angol királytól szállodában volt szállva s tegnap délután hunyt el az őt ugy szerető és tisztelő barátok, öhme. rölök nagy körének öszinte fájdalmaára Hültteme Budapestről valószínűleg Meránba szállítatják, hogy az ottani temetőben neje sírja mellett temethessék el. Lukács Móricz tetemes vagontól hagyta htra, melyet jobbára tudományos intézeteink s különösen a Kisfaludy társaság örökölnék. Béke poraival!

— **Gyermekek égés.** Ertzben e hó 4-én özv. Thildné 4 éves fiacskája szülőt gondatlanságból megégett. Délután a magára zárva volt fiút égőruhakkal találták összeesve, s róa egy óra mulva meghalt. Vizsgáló bíró és orvos ma szálnak ki a hely színére.

— **Nagyszerű fogás.** Tegnapelőtt sz. ágóthán a csendörök két gyanus olámparasztot fogtak el és kísérték az ide való bírósághoz. Nevezettekél, mint levelezők írja nagy mennyiségű muszka és török arany s pappírpénzt, hamis lovat csikostól foglaltak le. Nevezettek hamis utlevekkel legalább 10—12-vel bírtak, s sem lo sem a pénzek eredetéről magukat igazolni nem tudták. Kihallgatván elzáratták. Gyanu szerint egy egész Erdélyben elterjedt nagy rabló banda tagjait képezik az elfogytak, melynek tagjai egymást ismerik s a lopott rablót holmitkon kézalatt rögtön tudnak. Erélyes egyen lévén jelenleg vizsgáló bírónk reméljünk mielőbb kiderül manipulációjuk. Újabb részletek tudomása esetén bővebben.

Vegyes hírek.

— **Merkur** elvonulása a nap előtt. Nem épen ritka, de érdekes természeti tűnemény lesz látható f. hó 7-ike és 8-ika közötti éjjel a csillagok közt; ugyanis Merkur, a legkisebb és a naphoz legközelebb álló bolygó kis fekete folt alakjában el fog vonulni a naptányér előtt. Mint hogy a Merkur és a föld nem egy pályáikban mozognak a nap körül, ez a tűnemény csak akkor áll be, midőn két bolygó pályá csomójába, azaz egymással belső egyváltássalba ért, s ez 13, 7, 10, 3, 10, és 3 év szerint váltakozva fordul elő. A tűnemény november 7-én éjjel 11 óra 32 első és 26 másodperczkor veszi kezdetét, a midőn Merkur kis fekete pont alakjában kilép a naptányér baloldalán kelet felől, áthalad a nap előtt és 8-an reggel 3 óra 53 első és 46 másodperczkor a nyugati oldalán tűnik el. Merkur elvonulása rendszerint november és május hónapokban szokott beállani s az egy időbeli átvonulások iránya egymással mindig párhuzamos és pedig a novemberi ké a napkorongot az egyenlítő körök irányban metszik, míg a májusiak ferdén. Ezek az átvonulások alkalmat adnak ama sokat vitatott csillagászati kérdés megoldására, hogy van-e a naprendszerben a Merkuron belül más bolygó? Több csillagász ugyanis azt állítja, hogy ilyen elvonulás alkalmával Merkur mellett a naptányéron egy kisebb fekete pontot is észleltek, mely csak bolygótól származhatott s ezt az új bolygót már el is nevezték Vulkán-nak. Flammarion azonban tagadja ennek létezését. A mostani tűnemény éjszaki és nyugati Amerikának nyugati részein, továbbá Ázsiában és Ausztráliának keleti partjain, valamint a nagy és indiai világ tengereken lesz látható. Ebben a században ez a tűnemény még két ízben fog beállani: 1891. május 10-én és 1894. november 10-én.

— **Egy volt miniszter öngyilkossága.** Bukarestből jelentik e hó 3-dikáról, hogy Kroeanu volt közoktatástgyi minister, nevezett napon pisztolyal agyonlőtte magát. Kroeanu annak idejében a kamarában és a szenátusban nagy szerepet játszott. Mint a nemzeti liberális párt hive, utóbbi időben, midőn már szerencsés csillaga majdnem letűnt, belépett Boeresen, azóta már megszünt lapja, a „Pressa” szerkesztőségébe. Midőn azonban a kormányval meghasonlott, odahagyta a szerkesztőségét. Később maga alapított lapot, mely azonban csak rövid ideig állt fent. Kroeanu meghasonlott a konzervatívokkal, a liberálisokkal, meghasonlott családjával és ez lehet oka öngyilkosságának.

— **Sarah Bernhardt** második felléptével is megnyerte a bécsi közönséget. „Hernani” Donna Solja nem áll egy lépésre sem hátrább Marginal, a kaméliás hölgyenél. Maga a kitűnő művésznő ugy nyilatkozott első fellépése után, hogy ő körülbelül mindig tudja, hol és mikor fog játékaival hatni: „Először ruháimat nézik, második felvonásban azt mondják bolond vagyok, a harmadikban aztán tetszem, ha — ha tetszem.” A művésznő a bécsiekkel szemben nem csalatkozott, abban is igaza lehetett, hogy el-

ső belépésénél több szem nézte a nyakán függő hat soros brillantot, mint két nagy szemét. Most pedig már nemcsak színművészetét, hanem szobrait is kiállítja Bécsben. A nagy közönség széhesonlítását szeret tenni élő művésznők közt; az osztrák fővárosban Wolter asszonnyal hasonlították össze s ez Sarahnak is föltébe jutott. „Mit ártok én Wolternek s mit ő nekem? O német, én francia vagyok, lehetnék mindketen első egy más mellett. A művésznő felemlítette, hogy Rachellel is bátran összehasonlíthatják. Sok van benne, ami Rachelben nem volt, míg visszont sok előnyét óhajtaná a maga számára, a mit hiába óhajt. Különböen a „szeszélyes”-nek nevezett művésznő nem is óhajta egészen, hogy folyást Sarah Bernhardtól, a színművésznőről beszéljenek; nála az asszony, a nő, az anya, a szobrásznő külön figyelmet érdemelnek.

A

„Kelet” magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.) *)

Sepsi-Szt.-György, novemb. 5. (Elkésve érkezett.) A ma megtartott választó pártértekezleten egyhangug Csiky Kálmán jelöltetett ki országgyűlési képviselőnek.

Székelly-Udvarhely, november 7. Az Ugronok nagyot buktak. Szilágyi Virgil szótöbbséggel képviselővé választottat. Udvarhely megye 5 kormánypárti képviselőt választott. A szélbalokat véglegesen kiscperte területéről.

Erdélyrészi piaci árak.

Nagy Szeben, okt. 28. Egy hectoliter tisztabuza 800, elegybuza 680, rozs 560, árpa —, zab 310, törökbuza 540, 100 kilo széna 120, szalma 80, 1 köbméter tűzifa 375, 1 kilo marhahús 46—48.

Sz.-Udvarhely, okt. 25. Egy hektoliter tisztabuza 800, elegybuza 600, rozs 600, árpa —, zab 300, törökbuza 575, 100 kilo széna 290, szalma 40, 1 köbméter tűzifa 240, 1 kilo marhahús 40.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén	1881. nov. 3.
Magyar aranyjárdék	118.70
Magyar vasuti kölcsön	131.½
Magyar kel. vas. államkötv., I. kibocsátás	90.½
Magyar kel. vas. államkötv., II. kibocsátás	109.½
Magyar kel. vas. államkötv., III. kibocsátás	96.
Magyar földterhermentesítési kötvény	99½
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	98.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	97½
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	98½
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	96½
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	96.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	122.
Tiszasszabályozási és szegedi sorsjegy	111.½
Osztrák járadék papírban	7662½
Osztrák járadék ezüstben	77.93
Osztrák járadék aranyban	93.
1890-ki osztrák államsorsjegyek	132.
Osztrák-magyar bankrészevény	825
Magyar hitelbank-részevény	363½
Osztrák hitelintézet-részevény	367½
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	569
20 frankos arany	937
Német birodalmi márka	58
(Londoni) havi váltókért	11850
Magyar papír járadék	886 g

A budapesti árutőzde hivatalos árjegyzékei.

1881. év november hó 3.

Ára 100 kilogrammuk Budapestben.
Buza: Belső 12 ft. 50 kr. Tiszavidék 12. ft. 60 kr. 12 ft. 85 kr. Pestvidék 12 ft. 55 kr. 12 ft. 75 kr. Fehérmegei 12 ft. 50 kr. 12 ft. 90 kr. Bácsai — ft. — kr.

Magyar rozs 8 ft. 70 kr. 9 ft. — kr. Takarmány 7 ft. 50 kr. 7 ft. 70 kr.

Árpa: 7 ft. 90 kr. 10 ft. 40 kr. Malta 7 ft. 60 kr. 7 ft. 70 kr.

Magyar zab: 7 ft. 55 kr. 7 ft. 65 kr. Belső 6 ft. 75 kr.

Tengeri: 6 ft. 80 kr. 6 ft. 85 kr. másnév 6 ft. 85 kr. 6 ft. 90 kr.

Répeze: káposzta bőségi 12 ft. 6½ kr. 13 ft. ¾ kr. — ft. — kr.

Magyar kőles: ft. — kr. ft. — kr.

Szokvány: buza tavaszra szállítandó 12 ft. 93 kr. 12 ft. 95 kr. Buza szept.—októberre szállítandó 16 ft. 60 kr. 12 ft. 62 kr. rozs tavaszra szállítandó — ft. — kr. — ft. — kr. Tengeri május.—júniusra. 7 ft. 30 kr. 7 ft. 32 kr. Répeze káposzta aug.—szeptemberre szállítandó — ft. — kr. — ft. — kr. bőségi ulius.—júniusra szállítandó — ft. — kr. — ft. — kr.

Szész (nyers) 100 liter százalékként 33½ ft. ¾ kr. 34 ft.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 34. szám: Kolozsvárt, kedd 1881. november 8-án.

AZ ÜDVÖSKÉ.

Operette 3 felvonás.

Kezdet 7 órkor. Vége 10-kor.

*) Mai távirataink előttünk ösmeretlen okból nem érkeztek meg.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKESY KÁROLY.

Magyar kir. államvasutak menetrendje. (Keleti vonal.)

Érvényes 1881. évi május hó 15-étől.

Nagyvárad—predeali irány Kolozsvárról.

Predeal—nagyvárad irány Kolozsvárról.

Allomások		Gyors-vonat		Személy-vonat		Vegyes vonat		Menetjegy árak			
		202. sz.		204. sz.		202, 203, 204. sz.		II. oszt. III. oszt.			
		óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt	kr.	frt	kr.
Nagyvárad (Vendéglő)	Elind.	3	25	5	00	6	50	6	29	4	49
M.-Telegd	"	3	56	5	42	8	17	5	31	3	79
Rév	"	4	31	6	24	10	00	4	36	3	12
Csucsá (Vendéglő)	"	5	28	7	28	12	41	2	96	2	12
Bánffy-Hunyad	"	6	01	8	05	2	13	2	06	1	47
Egeres	"	8	50	3	30	1	16	—	—	—	—
Kolozsvár (Vendéglő)	Érk.	7	08	9	40	4	58	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	7	18	10	14	8	00	—	—	—	—
Apahida	"	—	—	10	36	8	37	—	55	—	39
Gyéres	"	8	30	12	04	10	54	2	14	1	53
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Érk.	8	51	12	38	11	43	2	84	2	03
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	53	12	48	12	23	—	—	—	—
Maros-Ujvár	"	—	—	12	56	12	35	3	12	2	23
Felvincz	"	—	—	1	08	12	52	3	13	2	24
Nagy-Enyed	"	9	17	1	27	1	42	3	67	2	62
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Érk.	9	33	1	47	2	17	4	24	3	03
Tövis (Vendéglő)	Elind.	9	40	2	07	3	00	—	—	—	—
Karácsonfalva	"	—	—	2	35	3	48	4	90	3	50
Balázsfalva	"	10	09	2	50	4	17	5	18	3	70
Hosszu-Aszó	"	—	—	3	07	4	44	5	55	3	97
Mikeszása	"	—	—	3	23	5	15	5	92	4	23
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Érk.	10	42	3	41	5	44	6	33	4	52
Kapus (Vendéglő)	Elind.	10	49	3	51	6	52	—	—	—	—
Medgyes	"	11	03	4	11	7	42	6	74	4	82
Erzsébetváros	"	11	25	4	44	8	45	7	48	5	34
Szegesvár (Vendéglő)	Érk.	11	51	5	22	9	49	8	38	5	99
Szegesvár	Elind.	12	11	5	32	10	33	—	—	—	—
Héjasfalva	"	12	26	5	50	11	15	8	79	6	28
Erked	"	—	—	6	28	12	19	9	45	6	75
Homoród-Kőhalom	"	1	29	7	29	2	00	10	56	7	54
Agostonfalva	"	2	04	8	18	3	53	11	58	8	28
Apácza	"	2	24	8	51	4	41	12	12	8	66
Földvár	"	2	44	9	23	5	37	12	33	9	09
Brassó (Vendéglő)	"	3	25	10	02	6	48	13	63	9	75
Predeal	Érk.	4	28	—	—	reggel	14	87	10	62	—

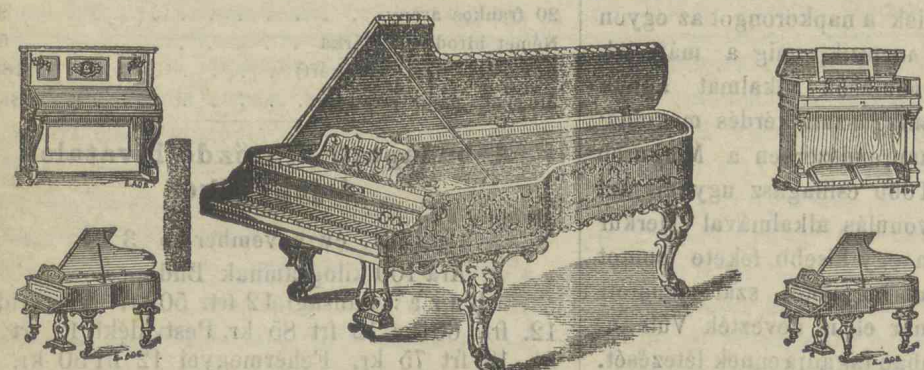
Allomások		Gyors-vonat		Személy-vonat		Vegyes vonat		Menetjegy árak			
		201. sz.		203. sz.		201, 202, 203. sz.		II. oszt. III. oszt.			
		óra	perc	óra	perc	óra	perc	frt	kr.	frt	kr.
Predeal	Elind.	1	09	—	—	—	—	14	87	10	62
Brassó (Vendéglő)	"	2	16	6	13	7	25	13	63	9	75
Földvár	"	2	44	6	52	8	35	12	73	9	09
Apácza	"	3	03	7	23	9	34	12	12	8	65
Agostonfalva	"	3	18	7	51	11	00	11	58	8	28
Homoród-Kőhalom	"	3	52	8	41	12	48	10	56	7	54
Erked	"	—	—	9	41	2	49	9	45	6	75
Héjasfalva	"	4	54	10	15	4	01	8	79	6	28
Szegesvár (Vendéglő)	"	5	07	10	32	4	29	—	—	—	—
Szegesvár	"	5	12	10	52	5	23	8	38	5	99
Erzsébetváros	"	5	40	11	31	6	49	7	48	5	34
Medgyes	"	6	01	12	06	8	10	6	74	4	82
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Érk.	6	13	12	24	8	38	—	—	—	—
Kapus (Vendéglő)	Elind.	6	31	12	30	9	50	6	33	4	52
Mikeszása	"	—	—	12	49	10	30	5	92	4	23
Hosszu-Aszó	"	—	—	1	05	10	54	5	55	3	97
Balázsfalva	"	7	03	1	25	11	39	5	18	3	70
Karácsonfalva	"	—	—	1	40	12	06	4	60	3	50
Tövis (Elágazás Gyula-Fehérvár felé)	Érk.	7	30	2	06	12	49	—	—	—	—
Tövis (Vendéglő)	Elind.	7	37	2	26	2	18	4	24	3	03
Nagy-Enyed	"	7	54	2	48	3	04	3	67	2	62
Felvincz	"	—	—	3	10	3	47	3	13	2	24
Maros-Ujvár	"	—	—	3	17	3	58	3	12	2	23
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Érk.	8	18	3	24	4	09	—	—	—	—
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	23	3	34	4	50	2	84	2	03
Gyéres	"	8	47	4	10	5	55	2	14	1	53
Apahida	"	—	—	5	38	8	11	—	55	—	39
Kolozsvár (Vendéglő)	Érk.	10	7	5	50	8	47	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	10	17	6	28	8	20	—	—	—	—
Egeres	"	—	—	7	26	10	08	1	16	—	83
Bánffy-Hunyad	"	11	32	8	12	11	38	2	06	1	47
Csucsá	"	12	05	8	54	1	25	2	96	2	12
Rév	"	12	50	9	52	3	56	4	36	3	12
M.-Telegd	"	1	17	10	27	5	43	5	31	3	70
Nagyvárad (Vendéglő)	Érk.	1	45	11	04	6	52	6	29	4	49

Könyv- és zenemű-raktár.

Bárhon és bárki által hirdett bel- és külföldi könyv és zenemű, folyóirat és dívatlap azonnal gyorsan és jutányosan kapható vagy megrendelhető néhány nap alatt.

a plébánia épületben a piaci templommal szembe.

Zongora és harmonium raktár.

Zongorák 100 frttól 500 frtig gyári áron kaphatók, jótállás mellett. 53—*

Meghívás

a Hamburg városa által garantizált nagy pénzsorsolás nyeremény esélyeiben való részvételre, melynélfogva

9 millió 140.340 márka

kövös hónapok letelte alatt biztosan nyerni fognak. Az új 7 osztályba sorozott sorsjátéktér 100.000 sorsjegy, e között 50.800 nyerő sorsjegy van és pedig főnyeremény

400.000 márka

részletesen pedig:	250000 márka	3 nyeremény	8000 márka
1 nyeremény	150.000 márka	3 nyeremény	6000 márka
1 nyeremény	100.000 márka	55 nyeremény	5000 márka
1 nyer. meny	60.000 márka	5 nyeremény	4000 márka
1 nyeremény	50.000 márka	109 nyeremény	3000 márka
2 nyeremény	40.000 márka	212 nyeremény	2000 márka
3 nyeremény	30.000 márka	10 nyeremény	1500 márka
1 nyeremény	25.000 márka	2 nyeremény	1200 márka
4 nyeremény	20.000 márka	533 nyeremény	1000 márka
7 nyeremény	15.000 márka	1074 nyeremény	500 márka
1 nyeremény	12.000 márka	100 nyeremény	300 márka
23 nyeremény	10.000 márka	29.115 nyeremény	138 márka

A húzások természetesen hivatalosan vannak megállapítva, és a legközelebbi húzáshoz

egy egész eredeti sorsjegy ára 6 márka vagy 3 1/2 o. é. frt.
egy fél " " " 3 márka vagy 1 1/2 o. é. frt.
egy negyed " " " 1 1/2 márka vagy 90 kr.

Ezen az állam által garantizált eredeti sorsjegyek a pénz egyenes avagy postautalványnyali beküldése mellett, általam a legközelebbi vidékre is bérmentve megküldetnek. Kisebbszámú levelek bélyegeken is beküldhetetnek.

A Steindecker bankház rövid idő alatt nagy nyereményeket u. m. 125.000, 80.000, és több 30 ezer, 20 ezer, 10 ezer stb. fizetett ki érdekelt feleinek ezáltal számos családot szerencsés állapothoz juttatott.

A betétek a nyeremény esélyehez viszonyítva, jelentéktelenek, és a szerencse megkísérlése ajánlható

Minden résztvevő a megrendelésnél a hivatalos tervezetet is megkapja, a melyből egy a nyeremények beosztása illetve osztályai, valamint a betétek is láthatók: húzás után pedig a hivatalos nyeremények lajstromja is megküldetnek.

A nyeremények kifizetése gyorsan az állam garanciája mellett egyenes megküldéssel történik, azonban az érdekelt kiváratára az Osztrák birodalom számos helyein összeköttetésekkel fogva, — is megtörténhetik.

Megbizásukat kérem haladéktalanul bizalomteljesen és mindenesetre még

f. év november hó 15-ig
Steindecker József,

régi ősmert czég bank és váltóüzletéhez Hamburgba küldeni, U. J. A Steindecker József ház mindent szolid és reellen ismer. totván — egyáltalában szem szor reklamokra; miért is azok elmaradván a t. közönség figyelmé a körülményre felhívatik. (452) 3—3

208 új cikket ház- és konyha-eszközöket

szállítunk gyári áron u. m.:

Elpusztíthatatlan gözfüz. fűzők 5 frt.
Egészen új systema. A fűzés. ártama 25 perc.
Automat. gözműs. üstök.
Ruhamagorló pantentirozva 8 frt.
Automat. kávéfűz. patentirozva.
Felöntő gépek. KÁVÉÜRLŐK. VÁJ és FAGYLALT KEVERŐK. HORDOZTÓ PET-ROLEUM TAKARÉK FŐZŐK. KEMENCZÉK. KÁLYHÁBLÓK SZÉNTARTÓK. EDÉNYEK. ANGOL RUGÓ MÉRTÉK. FÜRDŐSZÉKEK. FÜRDŐ KADAK a TOILETTE CZIKKEK.

F. Habereder és társa utódjai.

C. és Th. Saruba.

Bécs, V. Griesgasse 26.

Legnagyobb raktár e nemekben.

Illusztrált árajegyzék ingyen. És minden egyéb megbízás Bécsben, pontosan és híven teljesítetik. 3—10

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.

3%-os hercegi

Szerb sorsjegyek

100 franc aranyban.

Öt húzással éven át

Január 14, március 14, június 14, augusztus 14, nov. 14.

mindenkor a főnyeremény

100.000 frank aranyban

legkisebb nyeremény 100 franc aranyban.

Évenként 3 franc kamat aranyban.

A nyeremények és kamatok Bécs, Budapesten s Európa legtöbb főhelyein aranyban minden levonás nélkül fizettetnek ki.

Első húzás már november hó 12-én.

Ezen sorsjegyek minden nagyobb bank- és váltó-üzletben az időnkénti árfolyamon vásárolhatók.

(470)

2—3

Új ajánlatraméltó sorsjegyek!

Éven át 5 húzás!

Első húzás már november hó 12-én.

Második húzás december hó 12-én.

Harmadik húzás január hó 14-én.

Főnyeremény 100.000 franc

aranyban!

Mi kiarsítjuk ezeket kész-

pénz fizetés mellett, a

napi hivatalos árfo-

lyam szerint (je-

lenleg 44 frt.)

(469)

Részjegyek

4 frt előleges beküldés

mellett, a hátralék 40 frt,

25 kr. kamattal együtt január

15-én befizetendő.

Mi kibocsátunk vétjegye-

ket 4 frt 11 havi részletfizetésért.

Minden esetben a vevő

azonnal és egyedül játszik az

összes nyereményekre.

Csak Bécs Wollzeile 10-13. „Mercur” Ch. Chon

váltó üzlet és kiadólivaltala. Wollzeile 10-13.